

האמן כקדוש מעונה

היא בשיאה — ועתה גם הגיע לגיל הבשל למעשה. המוות ממתין בחדר השכור, אבל הוא מתיירא לשוב הביתה. הוא נודד בחוצות, שותה לסובאה במסכאות, בדרך-גם נקרית לו הגואלת הנכרית, המחליצת אותו מסד היאוש, מוודעת אותו למשמעותם האמיתית של היי. ביאטריצה של הגיהנום היישי שבתוכו ניצלה. הנערה הנפלאה משחררת אותו ממעצוריו, מלמדת אותו אושר מהו. משוחרר מעצמו, האיש לומד לאהוב, לומד להדביר את זאבי-הערבה שבתוכו. אמנם מתוארת כאן פרשת מחלה ומשבר, אומר הרמן הסה, אלא שאין סופה מוות. אין זה סיפור על שקיעה וכליון, כי אם היפוכו: סיפורה של החלמה מחולי.

היצירה הרוויה חוויות ואירועים אוטוביוגרפיים נכתבה בתקופת משבר חמור בחייו של הרמן הסה וביצירתו. הרהורים על הקשר בין ליבידו ויצר הרסנות עצמית, הניבו בדרך תיראפית יצירה בלתי-שכיחה, מן המעולות של סופר מי עולה. אלא שאין זו רק אנאליזה של האמן, עם בנות קול של פרויד וניטשה, כי אם גם ביקורת חריפה על גרמניה שבין שתי מלחמות-העולם, זו החומרנית המיליטאריסטית, שממנה עקר הרמן הסה ל"שוויץ" ומאידך — ביקורת על אורחות החיים של החברה המודרנית בכללותה.

אף שהספר לוקה פוזיזשם בפשיטנות מסויימת ובעודף פופולריזציה של עניינים שכיום הם כבר מן הנודעים, צפויה לו אריכות-ימים, הרבה מעבר ל"אופנת הסה", שתחלוף בוודאי מהר.

"זאב הערבה", מאת הרמן הסה, הוצ' שוקן, תשל"ב, 221 עמ'.

על גלי רנסאנס הסה הבינלאומי הגיע אל הקורא העברי "זאב הערבה". יצירת התיראפיה של הסופר בחייו בן המישים, על אודות היי-ברווז המבוזר של החברה, הנאבק על מצולותיו, על שקיעתו וכלי-יונו.

האיש חולה, במחלה הממארת של האמן האינטלקטואל, וסיבת חור-ליו היא דווקא העושר הגדול של סגולותיו וכוחותיו, שלא הגיעו ל"כלל הרמוניה, דוגמה ייצוגית של החלוש הנצחי, הנתון בקונפליקט כפול, עם עצמו ועם הסביבה. היי פיטן שותרי-המוות, האידיאליסטן הלוהט, היי חיים של מתאבד. ניכורו הוא חסרת-קנה, בדידותו גוברת והולכת. האבוצנטריות מביאה לבידודו, לשאנתו העצמית, לסגפנותו.

דיוקנו של האמן כקדוש מעונה. אבי-הערבה שבו הוא האויב הגדול ביותר של עצמו. גלמוד, לא אהוב, נחשד על ידי החברה, שחיי הרוח העמוקים שלו אינם משתלבים עמה, נטע זר. הוא בועט בחיים המאולץ-פיים, הצבועים, של האורחים המייגונים, אבל גם את בדידותו לא וכל לשאת עוד. חסר מנוח, כלוא בתוך אישיותו כבתוך צינוק, נח-נק בתוך גיהנום פרטי, מפרפר בין הישות האלוהית והישות השטנית שבו, הוא מחליט להתפטר. בהשתייכו אל כת המאבדים-עצמם לדעת קבע מכבר את יום הולדתו החמישים כמועד שבו יתיר לעצמו את ההתאבדות. גוויעתו הפנימית